

แนวโน้มของกลุ่มอิทธิพลในกระบวนการทางการเมืองของไทย

จากลักษณะต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาถึงคُرุสภาและสหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนในบทที่ 4 แล้วนั้น จึงนำที่จะพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างองค์กรทั้งสองเพื่อหาลักษณะร่วมที่เหมือนกันและลักษณะที่แตกต่างกัน อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงลักษณะของกลุ่มอิทธิพลในกระบวนการทางการเมืองของไทยต่อไป

คُرุสภา : สหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า คُرุสภาและสหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน มีลักษณะร่วมและลักษณะที่ต่างกัน ดังนี้

1.1 ลักษณะร่วมที่เหมือนกัน

คُرุสภา	สหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน
1. ลักษณะความสัมพันธ์ภายในระหว่างสมาชิกนั้นเป็นไปในลักษณะของความสัมพันธ์แบบเจ้านายกับลูกน้อง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบส่วนตัว	1. ความสัมพันธ์ภายในระหว่างสมาชิกโดยทั่วไป เป็นความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการของสมาชิกที่สนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นส่วนตัว ร่วมมือกัน ในการปฏิบัติงานด้วยความพอใจ ซึ่งไม่มีผลประโยชน์ตอบแทน
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกตามข้อบัญญัตินั้น สมาชิกจะมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของคُرุสภาได้ไม่น้อย แต่ความเป็น	2. บทบัญญัติของ สสส.กำหนดให้สมาชิกมีสิทธิและหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของ สสส. อย่างเต็มที่ แต่ช่วงเวลาที่ผ่านมาสองปี สมาชิกโดยทั่วไปมีลักษณะที่บ่งว่าได้เข้ามีส่วน

 ครุสภา

 สหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

จริงที่ปรากฏสมาชิกโดยทั่วไปจะเข้ามีส่วนรวมได้แต่เพียงในอัตราค่าและอยู่วงนอกของการดำเนินงาน

3. คณะกรรมการอำนวยการตามที่ปรากฏมานั้นมีลักษณะเสมือนเป็นคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้บังคับบัญชาครูมากกว่าที่จะเป็นตัวแทนของครูโดยทั่วไป เพราะลักษณะของกรรมการที่มาจากตำแหน่งและการเลือกตั้งที่ผ่านมา

4. การมีบทบาทในฐานะเป็นกลุ่มเรียกร้องเพื่อสมาชิกนั้น ครุสภาไม่สามารถมีอำนาจต่อรองกับฝ่ายต่าง ๆ ได้ เพราะครุสภาที่ผ่านมาเป็นองค์การที่อยู่ภายใต้ระบบราชการและมีลักษณะเป็นองค์การกึ่งราชการ และถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองในบางกรณี

รวมในกิจกรรมของ สสส. น้อยมาก

3. คณะกรรมการของ สสส. แม้จะมาจากมติที่ประชุมใหญ่ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าจำนวนสมาชิกที่เข้าประชุมมีน้อย จึงไม่น่าจะถือว่าเป็นตัวแทนหรือมติของสมาชิกส่วนใหญ่ได้

4. บทบาทที่ผ่านมา โดยตัวเองแล้ว สสส. ไม่สามารถมีบทบาทในการต่อรองกับฝ่ายอื่น ๆ ในฐานะของกลุ่มพลังทางการเมืองได้ ขาดพลังในการต่อสู้ด้วยกลุ่มของตัวเอง ความสำเร็จในอดีตเป็นเพียงผลของความร่วมมือในลักษณะแนวร่วมกับกลุ่มอุดมการณ์กลุ่มอื่น ๆ เท่านั้น

1.2 ลักษณะที่ต่างกัน

คุรุสภา	สหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน
<p>1. คุรุสภาเป็นองค์การกึ่งราชการ เพราะความผูกพันที่ใกล้ชิดกับระบบราชการในกระทรวงศึกษาธิการ จึงทำให้ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงานตามเป้าหมาย</p>	<p>1. สสส.มีลักษณะที่เป็นกลุ่มประเภทสมาคม ซึ่งจากการศึกษานี้ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่า สสส.ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลขององค์การหรือพรรคหรือกลุ่มการเมืองใด ๆ ซึ่งจะทำให้ สสส.ขาดความอิสระหรือความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน</p>
<p>2. วัตถุประสงค์ของคุรุสภาบ่งไว้ว่า เพื่อกลุ่มบุคคลในอาชีพเดียวกันโดยเฉพาะ จึงทำให้คุรุสภาน่าจะมีฐานของสมาชิกร่วมกัน</p>	<p>2. วัตถุประสงค์ของ สสส.กว้างขวางและไม่จำกัดคุณสมบัติของสมาชิกมากนัก ทำให้สมาชิกมาจากแหล่งต่าง ๆ กัน มีฐานของสมาชิกที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกันได้มาก</p>
<p>3. การก่อตั้งคุรุสภาเป็นการกำหนดจากเบื้องบนของโครงสร้าง ไม่ใช่เกิดจากความต้องการของสมาชิกที่ตระหนักถึงความจำเป็นในการรวมกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของและขาดกำลังการเรียกร้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>3. การก่อตั้งเกิดจากความต้องการของสมาชิก ซึ่งตระหนักถึงความจำเป็นในการดำเนินงานตามเป้าหมาย มีโครงการและกระบวนการในการก่อตั้งกลุ่มอย่างมีระบบ</p>
<p>4. การเข้าเป็นสมาชิกเป็นผลของการบังคับโดยกฎหมาย</p>	<p>4. สมาชิกเข้าร่วมกับองค์การด้วยความสมัครใจของแต่ละบุคคลเอง</p>

 ครุสภา

 สหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

5. การจัดแบ่งหน่วยงานเพื่อการปฏิบัติงานของครุสภานั้นแบ่งแยกออกแตกต่างกันตามลักษณะและความจำเป็นของงาน จึงสามารถให้บริการหรือทำหน้าที่ขององค์การได้

5. การจัดแบ่งหน่วยงานไม่ปรากฏเด่นชัดและขาดกำลังคนในการปฏิบัติหน้าที่อย่างแท้จริง ส่วนใหญ่การปฏิบัติงานเท่าที่ผ่านมามีน้อย คงมีแต่เพียงการถกเถียงและแสดงความคิดเห็นกันในคณะผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเป็นกลุ่มของนักวิชาการ ซึ่งไม่มีเวลาในการอุทิศตัวเพื่อเป้าหมายขององค์การอย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะที่เหมือนและแตกต่างกันแล้วจะพบว่า ในอดีตที่ผ่านมา แม้ว่าครุสภาจะมีลักษณะการจัดแบ่งหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย ซึ่งน่าที่จะมีบทบาทในการตอบสนองวัตถุประสงค์ในการ เป็นตัวแทนของสมาชิกได้เป็นอย่างดี แต่ครุสภา ก็ไม่สามารถที่จะมีบทบาทในการเรียกร้องเพื่อสมาชิกได้ เพราะครุสภาเป็นองค์การที่มีลักษณะกึ่งราชการและมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับระบบราชการเป็นอย่างมาก จึงทำให้ครุสภาขาดความเป็นอิสระในการดำเนินงานและขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วน สสส. นั้น จากการศึกษาไม่ปรากฏแน่ชัดว่า สสส. ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มหรือองค์การใด ๆ จึงน่าจะมีความคล่องตัวและมีอิสระในการดำเนินงานตามเป้าหมาย แต่ สสส. ก็ไม่สามารถจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะ สสส. ขาดหน่วยงานที่จะปฏิบัติงานและขาดกำลังคนบทบาทเท่าที่ปรากฏมานั้นไม่ใช่พลังการต่อรองของ สสส. เพียงกลุ่มเดียว หากแต่เป็นแนวร่วม และเป็นไปตามกระแสการเคลื่อนไหวทางการเมืองในขณะนั้นเท่านั้น บทบาทขององค์การทั้งสองนี้ จึงนับได้ว่า ในช่วงเวลาที่ผ่านมาทั้งครุสภาและ สสส. ไม่สามารถมีอำนาจการต่อรองด้วยตัวของตัวเองได้เลย

รูปแบบของกลุ่มอิทธิพล

ในส่วนที่เกี่ยวกับรูปแบบของกลุ่มอิทธิพลในกระบวนการทางการเมืองของไทยนั้นมีแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบของกลุ่มอิทธิพลของไทยอยู่ 3 รูปแบบ คือ¹

1. รูปแบบที่ยังคงยึดมั่นในลักษณะเดิม กล่าวคือ ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม หรือองค์การจะมีลักษณะแบบความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัว มีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน และยึดตัวบุคคลเป็นหลักในการดำเนินงาน การตัดสินใจของกลุ่มเป็นอำนาจของผู้นำหรือคณะบุคคล ซึ่งปฏิบัติงานอยู่เป็นประจำ สมาชิกมีความศรัทธาในตัวผู้นำมากกว่าเหตุผลและหลักการ

2. รูปแบบที่ยึดตามหลักการของกลุ่มอิทธิพลในสังคมสมัยใหม่อย่างเคร่งครัด มีวัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกทั่วไปหรือเพื่ออุดมการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง มาตรการและวิธีการต่าง ๆ ดำเนินไปตามหลักของระบอบประชาธิปไตยแบบระบบรัฐสภา สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มอย่างเต็มที่

3. รูปแบบที่มีลักษณะผสมผสานกันระหว่างรูปแบบทั้งสองแบบข้างต้น เพราะความคุ้นเคยกับการดำเนินชีวิตแบบเก่า ๆ ในขณะที่เดียวกันก็รับเอาแนวความคิดตามหลักการของระบอบประชาธิปไตยมาใช้ สมาชิกมีความสนใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของกลุ่มด้วย และรวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มพลังในการต่อรองกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากรูปแบบทั้งสามนี้ หากเราพิจารณาดังสภาพการเมืองของไทยเราในขณะนี้จะพบว่า แนวโน้มของกลุ่มอิทธิพลในกระบวนการทางการเมืองของไทยนั้นน่าจะมีรูปแบบในลักษณะของการผสมผสานกันมากที่สุด เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ (transitional society) แนวความคิดและความเชื่อถือ ตลอดจนการดำเนินชีวิตในแบบดั้งเดิมที่ปฏิบัติกันมานานนับศตวรรษไม่สามารถจะหมดไปได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทาง

¹มรว.พฤทธิสาธ ชุมพล, "แนวทฤษฎีการรวมกลุ่มในสังคมไทยและกลุ่มอิทธิพลหลัง 14-15 ตุลาคม 2516," วารสารธรรมศาสตร์, 3 (พฤษภาคม, 2517), หน้า 158-159.

การเมืองเมื่อ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งนับว่าเป็นระยะที่ประชาชนคนไทยได้รับสิทธิเสรีภาพ และมีความตื่นตัวทางการเมืองมากกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต ดังนั้น แม้ว่าจะมีการนำเอา หลักการตามระบอบประชาธิปไตยมาใช้ในการมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่ม ก็ตาม แต่ในบางขณะก็อาจจะนำเอาวิธีการนอกแบบประชาธิปไตยมาใช้เพื่อให้เกิดผลในทาง ที่ดีขึ้น ให้การต่อรองของกลุ่มมีน้ำหนักเพิ่มมากขึ้น อันจะนำไปสู่เป้าหมายของกลุ่มได้เป็น อย่างดี ดังนั้น ลักษณะของกลุ่มอิทธิพลในกระบวนการทางการเมืองของไทยนั้น จึงน่าจะมี ลักษณะของการประนีประนอมกันระหว่างลักษณะเดิมกับลักษณะใหม่

แนวโน้มของกลุ่มอิทธิพล

จากการพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างครุสกาภิวัตน์กับสหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของ ประชาชน ประกอบกับรูปแบบของกลุ่มอิทธิพลไทยที่น่าจะเป็นการช่วยให้เรามองเห็น "ภาพ" ของกลุ่มอิทธิพลในกระบวนการทางการเมืองของไทยในอนาคตได้ต่าง ๆ ว่าน่าจะมีลักษณะ อย่างไร และจะสามารถมีอำนาจในการต่อรองกับฝ่ายต่าง ๆ ได้หรือไม่ เพียงไร กล่าวคือ

กลุ่มอิทธิพลของไทยในอนาคตระยะใกล้นี้ประเด็นหนึ่ง อาจะเกิดขึ้นจากการรวมตัว กันขึ้นใหม่ของกลุ่มปัจเจกชนที่มีผลประโยชน์ หรือแนวความคิดอย่างกว้าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ หรือสังคม หรือการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ร่วมกัน หรืออีกประเด็นหนึ่ง อาจจะเป็นกลุ่มที่มีอยู่แต่เดิมและได้วิวัฒนาการขึ้น โดยกลุ่มอิทธิพลทั้งสองนี้จะกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์และหลักการของกลุ่มไว้อย่างแน่ชัดว่า เป็นกลุ่มเพื่อมวลชนโดยทั่วไปหรือ เพื่อกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มนั้นน่าจะเป็น ไปด้วยความสมัครใจของบุคคลเอง

บทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ในตราสารของกลุ่ม ย่อมเป็นไปตามหลักการและเหตุผลของระบอบ ประชาธิปไตย เช่น การเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและการบริหารงาน ของกลุ่มตามลักษณะของประชาธิปไตย ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือแม้แต่การ ลงมติเพื่อการตัดสินใจของกลุ่มก็เป็นไปตามมติของสมาชิกเป็นส่วนใหญ่ แต่การปฏิบัติงานหรือ คำเนินการอาจจะมีลักษณะบางประการของสังคมนิยมไทยปรากฏอยู่ และที่สำคัญคือลักษณะความ

สัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในกลุ่มซึ่งจะเป็นแบบความสัมพันธ์ส่วนตัว ระหว่างเจ้านายกับลูกน้อง เพื่อนต่อเพื่อน ญาติต่อญาติ การเคารพในระบบอาวุโส การช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ฯลฯ ลักษณะความสัมพันธ์แบบนี้จะคงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกภายในกลุ่มในการเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารต่อการลงมติ อย่างไรก็ตามก็น่าจะหวังได้ว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกในลักษณะต่าง ๆ นั้นน่าจะประกอบไปด้วยการใช้วิจารณ์ตามหลักการและเหตุผลที่ยิ่งขึ้นกว่าเดิม ซึ่งจะทำให้กลุ่มอิทธิพลในอนาคตของไทยมีลักษณะของการผสมผสานกันระหว่างการยึดมั่นในลักษณะเดิม กับการยึดมั่นในหลักการและเหตุผลตามระบอบประชาธิปไตย

ในด้านการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองของกลุ่มอิทธิพลในอนาคตนั้น น่าจะหวังได้ว่า ความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่เริ่มมีขึ้นนั้น จะทำให้ประชาชนโดยทั่วไปสนใจกับหลักการและเหตุผลตามระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น อันจะทำให้กลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ หันมาใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพลังในการต่อรองอำนาจกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มตน เช่น การมีตัวแทนของกลุ่มเข้าไปติดต่อกับและเผยแพร่แนวความคิดที่เป็นเป้าหมายของกลุ่มต่อสมาชิกรัฐสภา (lobbying) หรือ การสนับสนุนพรรคการเมืองที่มีนโยบายสนับสนุนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่มตน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้มีการออกกฎหมายหรือระเบียบกฎหมายเพื่อประโยชน์ของกลุ่มตน ในขณะเดียวกันเพื่อความคล่องตัวและความรวดเร็วมีประสิทธิภาพมากขึ้น กลุ่มอิทธิพลก็อาจจะนำเอาความสัมพันธ์สมมุติเคยกันระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นเพื่อนฝูง หรือญาติพี่น้องกันมาประกอบด้วยก็ได้

ส่วนบทบาทของกลุ่มอิทธิพลในอนาคตนั้น น่าจะหวังได้ว่ากลุ่มอิทธิพลเหล่านั้น จะสามารถมีบทบาทในการสร้างอำนาจการต่อรองได้มากกว่าในอดีตซึ่งแทบจะไม่มีเลย แต่บทบาทหรือการมีพลังของกลุ่มอิทธิพลที่เป็นกลุ่มอนุกรรมการกับกลุ่มอิทธิพลที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์จะมีแตกต่างกัน กล่าวคือ อำนาจการต่อรองของกลุ่มที่มีผลประโยชน์เป็นเป้าหมายนั้น จะมีได้มากน้อยเพียงไร ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะความสำคัญของผลประโยชน์ของกลุ่มนั้น ๆ ต่อสังคม โดยส่วนรวมว่ามากน้อยแค่ไหน หากกลุ่มผลประโยชน์นั้นมีความสำคัญต่อสังคมมาก การกระทำใด ๆ ของกลุ่มย่อมสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนโดยทั่วไป เพราะเป็นสาธารณะ

ประโยชน์ กลุ่มผลประโยชน์นั้น ก็น่าที่จะมีบทบาทในการต่อรองกับฝ่ายต่าง ๆ ใดมาก ในทางกลับกันหากกลุ่มนั้นไม่อาจสร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมโดยทั่วไปได้ อำนาจการต่อรองของกลุ่มนั้นย่อมมีอยู่น้อย แต่กลุ่มอิทธิพลที่เป็นกลุ่มอุดมการณ์นั้นจะมีอำนาจต่อรองได้มากน้อยเพียงไรย่อมขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกที่สามารถฉีกกำลังกันเพื่อให้เกิดพลัง การมีจำนวนสมาชิกมากและสามารถรวมกันได้อย่างเหนียวแน่น จะทำให้กลุ่มอิทธิพลที่มีอุดมการณ์เป็นเป้าหมายสามารถมีพลังโน้มน้าวนโยบายสาธารณะได้ หากกลุ่มในลักษณะนี้ไม่สามารถรวมพลังกันได้อย่างเหนียวแน่นและมีจำนวนสมาชิกน้อย อำนาจการต่อรองก็จะน้อยตามไปด้วย ดังนั้น อำนาจในการต่อรองของกลุ่มอิทธิพลที่มีผลประโยชน์เป็นเป้าหมายจึงขึ้นอยู่กับความสำคัญของผลประโยชน์นั้นต่อสังคม ซึ่งต่างกับบทบาทของกลุ่มอิทธิพลที่มีอุดมการณ์ เป็นเป้าหมายที่ขึ้นอยู่กับจำนวนและความเหนียวแน่นในการรวมตัวกันของสมาชิกเป็นสำคัญ

หากจะเปรียบเทียบกันถึงการมีอำนาจต่อรองของกลุ่มอิทธิพลทั้งสองลักษณะว่า กลุ่มในลักษณะใดน่าจะมีความสำคัญในการโน้มน้าวนโยบายของชาติได้มากกว่ากันนั้น อาจพิจารณาได้ว่ากลุ่มที่มีอุดมการณ์ เป็นเป้าหมายอาจจะสร้างอำนาจการต่อรองได้ดีกว่า เพราะการที่สมาชิกมีอุดมการณ์ยึดเหนี่ยวไว้ร่วมกันย่อมจะมีความรุนแรงและเป็นพลังในการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ของกลุ่มตนได้เป็นอย่างดี ในขณะที่กลุ่มซึ่งมีผลประโยชน์เป็นเป้าหมายนั้น สมาชิกอาจมีความขัดแย้งกันเนื่องจากการขัดผลประโยชน์และการแข่งขันซึ่งกันและกันในระหว่างสมาชิก จึงอาจมีผลกระทบต่อการร่วมมือกันต่อสู้เพื่อกลุ่มของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อสภาพการเมืองไทยซึ่งมีความระแวงสงสัยกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ความร่วมมือกันในระหว่างกลุ่มที่มีอุดมการณ์เป็นเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวร่วมกันสร้างพลังในการต่อรองอำนาจกับฝ่ายต่าง ๆ เป็นไปได้ยากเช่นนี้ กลุ่มอิทธิพลที่มีอุดมการณ์ เป็นเป้าหมายก็อาจจะไม่ประสบความสำเร็จในการฉีกกำลังกันก็ได้ จึงอาจจะทำให้บทบาทของกลุ่มเหล่านี้ลดน้อยลง

เงื่อนไขที่สนับสนุนบทบาทกลุ่มอิทธิพล

ไม่ว่ากลุ่มอิทธิพลในกระบวนการทางการเมืองของไทยในอนาคตระยะใดก็ตาม จะมีรูปแบบและลักษณะอย่างไรก็ตาม แต่ในระบบการเมืองก็ยังมีปัจจัยบางประการที่จะมีผลกระทบต่ออำนาจการต่อรองของกลุ่มอิทธิพลอยู่ด้วย ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ที่มีความสำคัญมีอยู่

2 ประการ คือ

1. เจตน์จำนงในการปกครองของรัฐบาล
2. ทศนคติของประชาชนทั่วไป

1. เจตน์จำนงในการปกครองของรัฐบาล ในระบบการเมืองระบบหนึ่ง ๆ นั้น ตัวจักรที่สำคัญประการหนึ่งคือรัฐบาลผู้ใช้อำนาจในการปกครองประเทศ หากรัฐบาลใดมีเจตน์จำนงในทางที่สนับสนุนการปกครองในระบบประชาธิปไตยอย่างเสรีนิยมให้มีความยั่งยืนต่อไป เพื่อให้ระบบการเมืองของไทยมีเสถียรภาพ ก็จะมีผลให้กลุ่มอิทธิพลที่สามารถที่มีบทบาทในการต่อรองกับฝ่ายต่าง ๆ เพราะรัฐบาลเล็งเห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญของกลุ่มอิทธิพลในการเชื่อมช่องว่างระหว่างรัฐบาลกับประชาชนให้ลดน้อยลง เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนโดยทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศโดยทางอ้อม และเป็นประโยชน์แก่รัฐบาลในการสนองตอบความต้องการของประชาชนได้ถูกต้องและตรงเป้าหมายมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เจตน์จำนงในการปกครองของรัฐบาลในลักษณะนี้ เป็นการสนับสนุนการปกครองในระบบเสรีประชาธิปไตยอันทำให้กลุ่มอิทธิพลสามารถรวมพลังกันเพื่อการต่อสู้ในวัตถุประสงค์ของกลุ่มได้เป็นอย่างดี

ในทางตรงกันข้าม หากรัฐบาลไม่ได้มีเจตน์จำนงที่จะส่งเสริมให้มีการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย ไม่ปรารถนาที่จะให้กลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ ก่อตัวขึ้นและมีบทบาทสำคัญในทางการเมือง คบยเกรงว่าจะสร้างความสั่นคลอนให้กับรัฐบาล จึงมุ่งที่จะควบคุมพฤติกรรมทางการเมือง ตลอดจนจำกัดบทบาทของกลุ่มอิทธิพลไว้ให้อยู่ภายใต้อำนาจของตนเอง เจตน์จำนงในการปกครองของรัฐบาลในลักษณะนี้ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่มหรือสร้างพลังของกลุ่มอิทธิพลเป็นอย่างมาก

2. ทศนคติของประชาชนทั่วไป เป็นสิ่งสำคัญต่อบทบาทของกลุ่มอิทธิพลในกระบวนการทางการเมืองของไทยในอนาคตไม่น้อย กล่าวคือ หากประชาชนโดยทั่วไปไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขทัศนคติของประชาชนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของทัศนคติต่อการรวมกลุ่มในสังคม ก็ยากที่จะทำให้เกิดกลุ่มอิทธิพลที่มีบทบาทสำคัญได้ ประชาชนจะต้องเล็ง

เห็นความสำคัญในการรวมกลุ่มกันต่อสู้ ให้ความสำคัญกับมติของกลุ่ม ตลอดจนเคารพในหลักการและความถูกต้องตามหลักเหตุผลมากกว่าการยึดตัวบุคคล ยอมเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม ศรัทธาต่อการรวมกลุ่มกันต่อสู้ร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ ความล้มเหลวในการต่อสู้เรียกร้องเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดกำลังใจที่จะแพร่ขยายความสำคัญของกลุ่มตนให้ปรากฏอยู่ทั่วไป พยายามให้มีการรวมกลุ่มกันอยู่อย่างต่อเนื่อง ไม่ขาดตอน การที่ทัศนคติของประชาชนโดยทั่วไปมีการปรับปรุงแก้ไขในทางที่สนับสนุนการรวมกลุ่มนั้น จะมีผลทำให้กลุ่มอิทธิพลในกระบวนการทางการเมืองของไทยในอนาคตนั้น มีบทบาทในการสร้างอำนาจการต่อสู้ร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ ได้ประการหนึ่ง

ปัจจัยสำคัญทั้งสองประการนี้ นับว่ามีความสำคัญในทางที่สนับสนุนหรือขัดขวางการมีบทบาทของกลุ่มอิทธิพลของระบบการเมืองไทยอยู่ไม่น้อย เนื่องจากเป็นตัวการที่ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับประชาชน หากรัฐบาลมีเจตน์จํานงในการปกครองและทัศนคติของประชาชนเป็นไปในทางลบ (negative) ก็จะทำให้กลุ่มอิทธิพลมีบทบาทในทางการเมืองได้น้อย หรือแทบจะไม่มีเลย ในทางตรงกันข้าม หากปัจจัยทั้งสองเป็นไปในทางบวก (positive) ก็น่าจะหวังได้ว่ากลุ่มอิทธิพลจะกลายเป็นตัวจักรสำคัญประการหนึ่งในกระบวนการทางการเมืองของไทยในอนาคต.